

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. У статті здійснено стислий огляд сучасних технологій навчання, що сприяють розвитку креативних здібностей студентів.

Ключові слова: креативність, творчі здібності, методи, технології, розвиток.

MODERN TECHNOLOGIES OF EDUCATION - PREVENTION OF DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS OF STUDENTS

Abstract: The article provides a brief overview of modern teaching technologies that promote the development of students' creative abilities.

Key words: creativity, creative abilities, methods, technologies, development.

Вступ

Сучасний світ вимагає від суспільства постійних змін, реорганізації та модернізації всіх сфер життя людини, включаючи і освіту, як найголовніший фактор прогресивного руху до кращого життя. І саме на студентську молодь держава покладає усі свої надії та сподівання, саме обізнані в своїй справі фахівці цінуються на сучасному ринку праці. Вони мають не лише засвоїти потрібні знання та вміння, що дає їм навчальний заклад, але й проявляти свої творчі здібності та зарекомендувати себе як креативну особистість, що здатна неординарно мислити та вирішувати різні завдання, створюючи конкуренцію та одночасно бути поза її межами. І тому, для того, щоб пропозиція кваліфікованих кадрів відповідала вимогам ринку праці, потрібно постійно працювати над проблемою розвитку креативних здібностей студентів, знаходити нові, більш ефективні та прогресивні шляхи реалізації цього завдання, які б відповідали сьогоденню та були б спрямовані на майбутнє.

Результати дослідження

Проблема розвитку творчих (креативних) здібностей є досить важливою та актуальною, тому досліджується в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних науковців: А. Брушлинського, В. Зінченка, В. Клименка, В. Моляко, В. Рибалки, Г. Костюка, Є. Торренса, І. Захарова, Л. Виготського, М. Кадемії, М. Холодної, О. Ковальнової, О. Матюшкіна, П. Гальперіна, Р. Гуревича, Т. Барішевої, Т. Любарта, Х. Грубера, Я. Пономарьова та ін.

Креативність – це творче ставлення до оточуючих речей і процесів, що відбуваються навколо, а також опанування нових методів вирішення тих чи інших складних завдань, нових моделей мислення, нових поглядів на різні ситуації та на світ загалом.

Майбутнім фахівцям всіх сфер діяльності необхідно не лише мати певні знання та навички, але й креативно підходити до вирішення всіх життєвих і професійних завдань, що постають перед ними. В процесі розвитку творчих здібностей студентів потрібно звертатись до досвіду наших попередників і враховувати всі сучасні технології, адже у наш час спостерігається глобальна інформатизація всіх сфер життєдіяльності людини. Інформація постійно оновлюється, стрімко зростає її потік. І все це спонукає до пошуку нових, ефективних методів та форм викладання, які б, в першу чергу, були спрямовані на розвиток та активізацію творчого потенціалу студентів.

Проблема розвитку креативних здібностей студентів висвітлена в різних наукових статтях, дисертаційних роботах та інших наукових працях. Але проаналізувавши теоретичні та практичні аспекти вирішення даної проблеми, можна виявити таку суперечність: потреба сучасного суспільства в творчих, професійно підготовлених кадрах, що здатні нестандартно вирішувати завдання існує, а система освіти влаштована так, що в процесі навчання майже не звертається увага на розвиток саме творчого, нестандартного світогляду. При тому, що саме проблема розвитку креативних здібностей

студентів вважається однією з найскладніших в психолого-педагогічній роботі. І основним способом вирішення цієї проблеми є раціональна та оптимальна організація навчального процесу.

Основною та невід'ємною ознакою ефективного навчального процесу є його спрямованість. Це означає, що кожен педагог повинен розуміти та знати, які професійні, творчі, інтелектуальні, фізичні, моральні якості потрібні спеціалісту тієї чи іншої сфери не лише сьогодні, а й в майбутньому. Лише за таких умов педагоги зможуть успішно та ефективно займатися підготовкою кадрів, які зможуть конкурувати на ринку праці.

Особливу увагу в підготовці майбутніх фахівців потрібно приділяти і вихованню в них поваги до своєї професії. Лише наявність цього фактору дасть можливість досягти успіху в обраній сфері і постійно рухатись вперед, розвиваючи свою професійну та творчу майстерність.

Програми професійного навчання повинні містити не лише стандартні методи, які не можуть належним чином розкрити творчий інтелект особистості, а й нові, прогресивні форми та методи (дискусії, конференції, інтернет-конференції, створення проблемних ситуацій, проектні методики навчально-виховного процесу, екскурсії, нестандартні уроки та багато ін.). Найефективнішим способом оновлення та покращення навчального процесу є впровадження активних форм навчання. Не останнє місце серед них займають ігрові форми.

Питання впливу ігрової діяльності на особистість завоювало увагу багатьох дослідників в педагогічній сфері (М. А. Богород, Г. О. Ковальчук, А. С. Макаренко, П. М. Олійник, В. О. Сухомлинський, В. Ф. Шаталов та ін.). Саме гра дає можливість втілити в життя всі основні функції навчання: розвиваючу, виховну та навчальну. І зовсім не випадково розвиваюча функція стоїть на першому місці, адже активні форми та методи на самперед мають на меті розвивати особистість в повному контексті цього слова.

Відомий педагог А. С. Макаренко вважав, що «є ще один важливий метод – гра... між грою і роботою немає такої великої різниці, як дехто думає. В гарній грі є насамперед робоче зусилля думки... Дехто гадає, що робота відрізняється від гри тим, що в роботі є відповідальність, а в грі її немає. Це неправильно: у грі є така ж велика відповідальність, як і в роботі, - звичайно, у грі гарній...» [4].

Застосування гри в навчальному процесі сприяє покращенню уваги студентів, їх зацікавленості, кмітливості, самокритичності та самоаналізу, активності на заняттях та зосередженості на тому чи іншому завданні, співпраці викладача і студента, а також взаємозв'язку студентів між собою. Всі ці фактори є безумовними для розвитку креативних здібностей останніх.

Для педагога гра стає інструментом виховання, що дає змогу повніше враховувати особливості студентів, розвивати ініціативу, створювати атмосферу розкутості, самостійності, творчості та умови для саморозвитку [5]. Гра також дає можливість внести в навчальний процес проблемність, що значною мірою активізує розвиток креативності та неординарності особистості у вирішенні певних завдань.

Творчі здібності – це здатність побачити, а точніше знайти проблему, мобілізувати необхідні знання для висунення гіпотези, створити новий оригінальний продукт (відкриття, винахід, розв'язок завдання тощо) [1, с.289].

Ігрові форми навчання також сприяють активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів, що є дуже важливим, адже навчальний процес не можливий без активності суб'єкта навчання та постійної його взаємодії з об'єктом. Застосування ігрових форм навчання стає значно зручнішим та різноманітнішим з розвитком та впровадженням в навчальний процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Педагогічна практика роботи в різних типах навчальних закладів свідчить про те, що використання інформаційних можливостей перерахованих нами найсучасніших технологій, а також їхніх різноманітних поєднань у навчальному процесі створює дійсно технологічний прорив у методології, організації та практичній реалізації навчального процесу під час вивчення різних дисциплін на всіх рівнях системи освіти [1, с. 219].

Ігри з використанням проблемних ситуацій – це імітаційні ігрові форми, адже їх основою є складні проблемні ситуації, що імітують професійну діяльність у поєднанні з елементами гри. Але є також і неімітаційні ігрові заняття, які також сприяють ефективному розвитку творчості студентів та їх професійності. Досить яскравим прикладом неімітаційних ігор є «мозковий штурм», принципом якого є отримання найбільшої кількості думок та ідей щодо вирішення певного завдання та вибір найбільш ефективного рішення. Всі учасники цієї гри мають висловити свою особисту думку і є

незалежними один від одного. Така форма роботи особливим чином активізує та розвиває креативні здібності студентів в їх професійному становленні та самовдосконаленні.

Отже проблема розвитку творчих здібностей студентів містить в собі широке коло питань: визначення змісту викладання, вибір принципів, методів та необхідних засобів навчання, управління креативною діяльністю студентів в процесі навчання. Тому не останнє місце в даному процесі займає викладач.

Висновки

Сучасна освіта вимагає від викладача бути творчою особистістю, працювати креативно і розкривати у своїх вихованців творчі здібності. Є таке поняття, як «творчість педагогічна», яке трактується авторами як «оригінальне й ефективне розв'язання вчителем навчально-виховних завдань, досягнення творчого результату шляхом систематичних цілеспрямованих спостережень, застосуванням педагогічного експерименту, критичним використанням позитивного педагогічного досвіду в процесі різних видів занять і діяльності з урахуванням віку учнів» [3, с. 333].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гуревич Р. С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних навчальних закладах : Монографія. – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – 410 с.
2. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир : Рута, 2006. – 320 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/2799/1/monographiya.pdf>.
3. Професійна освіта. – Словник / Укл. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 2000. – 380 с.
4. Щербань В. Гнучкий маркетинговий інструмент в освітянських технологіях // Ситуаційна методика навчання : укр. досвід. Зб. статей / Упор. О. Сидоренко, В. Чута. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001.
5. Щербань П. Дидактичні ігри в навчально-виховному процесі // Вища школа. – 1997. – № 9. – С. 18-20.

Борсук Лариса Васильевна – аспірант кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: borsyklora@gmail.com

Borsuk Larisa V., Graduate Student of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: borsyklora@gmail.com